

TOPLUMSAL CİNSİYET ODAĞINDA X PLATFORMUNDA ÖNE ÇIKAN NEFRET SÖYLEMİ ÖRNEKLERİ¹

Melek YAKUBİ
Bağımsız Araştırmacı, Türkiye
melek.yakubi@hotmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-3692-9514>

<i>Atıf</i>	Yakubi, M. (2025). Toplumsal Cinsiyet Odağında X Platformunda Öne Çıkan Nefret Söylemi, <i>Yeni Medya Elektronik Dergisi</i> , 9 (3), 436-477.
-------------	--

ÖZ

Bu çalışma, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sosyal medya platformlarında nasıl yeniden üretildiğini ve özellikle kadınlara yönelik nefret söyleminin X platformundaki görünümünü incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, bir milyonun üzerinde görüntülenmeye sahip 10 tweet örneği incelenmiştir. Bu tweetlerin seçilme nedeni, yüksek etkileşim alarak geniş kitlelere ulaşmaları ve toplumsal söylemleri şekillendirme potansiyellerinin güçlü olmasıdır. Bu nedenle, nefret söyleminin toplumsal etkilerini görünür kılmak amacıyla yüksek görüntülenme kriteri örneklem seçiminde belirleyici olmuştur. Tweetler, göstergebilimsel çözümleme ve söylem analizi yöntemleriyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, kadınların özellikle kıyafet, yaşam tarzı ve cinsellik gibi temalar üzerinden dijital ortamda yargılandığını ve bu yargıların ataerkil söylemi pekiştirdiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, feminizm kuramı çerçevesinde dijital şiddetin görünürlüğüne odaklanırken toplumsal farkındalık yaratmayı hedeflemektedir. Araştırma sonucunda ulaşılan veriler, dijital kamusal alanın kadınlar açısından her zaman özgürleştirici bir deneyim sunmadığını göstermektedir. Aksine, sosyal medyada kadınlara yönelik uygulanan sistematik dışlayıcı ve aşağılayıcı söylemler, onları susturmayı ve kamusal görünürlüklerini sınırlandırmayı amaçlamaktadır. Bu durum, bireysel nefretin ötesinde, toplumsal

¹Bu çalışma Doç. Dr. Gülsün BOZKURT danışmanlığında yürütülmüş olan “Toplumsal cinsiyet odağında X platformunda öne çıkan nefret söylemi örnekleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

normların ve ataerkil değerlerin dijital platformlarda yeniden üretildiğini ortaya koyar. Bu bağlamda sosyal medya, yalnızca iletişim ve ifade özgürlüğünün alanı değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden inşa edildiği ideolojik bir zemin olarak da ele alınmalıdır. Çalışma, bu zeminin çözümlemesini yaparak dijital ortamda kadınlara yönelik şiddet biçimlerinin anlaşılmasına katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Toplumsal Cinsiyet, Nefret Söylemi, Sosyal Medya, Feminizm, X Platformu.*

EXAMPLES OF GENDER-FOCUSED HATE SPEECH ON PLATFORM X

ABSTRACT

This study aims to examine how gender inequality is reproduced on social media platforms, with a particular focus on manifestations of hate speech targeting women on the X platform. The analysis is based on ten tweets, each of which received over one million views. The rationale for selecting these tweets lies in their high level of engagement and broad reach, which increase their potential to shape public discourse. Accordingly, the criterion of high visibility was adopted in order to better capture the societal impact of gender-based hate speech in digital environments. The tweets were analyzed through semiotic analysis and critical discourse analysis. The findings reveal that women are frequently judged in the digital space on the basis of themes such as clothing, lifestyle, and sexuality, and that such judgments reinforce patriarchal discourse. Within the framework of feminist theory, the study focuses on the visibility of digital violence while also aiming to raise social awareness. The results indicate that the digital public sphere does not always provide a liberating experience for women. On the contrary, systematic exclusionary and degrading discourses on social media often serve to silence women and limit their public visibility. This phenomenon goes beyond individual expressions of hate, demonstrating how societal norms and patriarchal values are reproduced on digital platforms. In this regard, social media should be regarded not only as a space of communication and freedom of expression but also as an ideological ground where gender inequality is actively reconstructed. By analyzing this dynamic, the study contributes to a deeper understanding of the forms of gender-based violence in digital environments.

Keywords: *Gender, Hate Speech, Social Media, Feminism, Platform X.*

GİRİŞ

Dijital iletişim teknolojilerinin hızla yaygınlaşması, bireylerin düşüncelerini daha kolay ifade edebildiği, kimliklerini yeniden şekillendirebildiği ve sosyo-kültürel ilişkilere daha aktif biçimde katılabildiği yeni kamusal alanlar yaratmıştır. Bu alanların başında gelen sosyal medya platformları, kullanıcıların yalnızca içerik tüketicisi değil, aynı zamanda içerik üreticisi olmalarına olanak tanıyan katılımcı yapılarıyla, modern iletişimin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bununla birlikte, sosyal medyanın demokratik potansiyeline rağmen, toplumsal eşitsizliklerin dijital ortamlarda görünür hâle gelme ve yeniden üretim süreçlerini destekleyen bir mekanizma hâline geldiği de gözlemlenmektedir. Özellikle kadınlar, bu platformlarda zaman zaman cinsiyetçi, ayrımcı veya şiddet içerikli söylemlere maruz kalabilmekte; dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitsizliği dijital bağlamda yeniden şekillenmektedir.

Bu çalışma, sosyal medya ortamlarında kadınlara yönelik nefret söylemlerinin toplumsal cinsiyet perspektifiyle nasıl üretildiğini ve sürdürüldüğünü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Dijital kamusal alanda kadınların varlık göstermesi, onların kıyafetleri, yaşam tarzları, politik duruşları veya gündelik davranışları bağlamında çeşitli yorum ve değerlendirmelere konu olabilmektedir. Bu durum, bireysel önyargıların yanı sıra kültürel ve yapısal normların dijital mecralarda nasıl yeniden üretildiğine işaret etmektedir. Kadınların çevrimiçi deneyimleri, kimi zaman ima yoluyla, kimi zaman ise doğrudan hakaret, tehdit veya cinsel içerikli mesajlarla gerçekleşen dijital saldırılara maruz kalabilmektedir.

Kadına yönelik dijital şiddet, yalnızca bireysel deneyimleri etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal normları, ahlaki değerleri ve cinsiyet rejimlerini de görünür kılmaktadır. Kadınların belirli toplumsal beklentilere uygun davranması, dijital ortamda çoğu zaman ödüllendirilen bir davranış biçimi olarak ortaya çıkarken, bu kalıpların dışında kalanlar çeşitli eleştirilerle karşılaşabilmektedir. Bu dijital denetim, kadınların çevrimiçi ifade özgürlüklerini kısıtlayabilir ve bazen onları otosansüre, sessizliğe veya platformlardan çekilmeye yönlendirebilmektedir. Sosyal medyada kadın bedeni, sesi ve düşüncesi üzerindeki bu söylemsel sınırlandırmalar, platformların tamamen tarafsız veya özgürleştirici bir alan olmadığını göstermektedir.

Ayrıca, sosyal medya platformlarının içerik politikaları ve algoritmik sistemleri de bu eşitsizliği pekiştiren bir yapı arz etmektedir. Tartışmalı ve dikkat çekici içeriklerin daha fazla görünürlük kazanması, çoğu zaman cinsiyetçi ve ayrımcı söylemlerin dijital ortamda daha geniş kitlelere ulaşmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda dijital şiddetle mücadele yalnızca bireysel farkındalıkla sınırlı tutulamaz; platformların içerik düzenleme politikaları, toplumsal cinsiyet

eşitliğini temel alan bir perspektifle yeniden tasarlanmalı, kullanıcıların dijital haklarını ve güvenliğini koruyacak yapısal dönüşümler teşvik edilmelidir. Bu çalışmanın temel amacı da tam olarak bu noktada şekillenmektedir: Dijital mecralarda kadınlara yönelik cinsiyet temelli ayrımcılığı görünür kılmak, eril tahakküm biçimlerinin dijital uzantılarını ortaya koymak ve bu eşitsizliğe karşı kuramsal bir farkındalık geliştirmektir.

Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylere çocukluk çağından itibaren atanan kültürel normlar aracılığıyla şekillenmektedir ve bu normlar yalnızca gündelik yaşantıda değil, medya üretimleri ve dijital etkileşim biçimleri üzerinden de yeniden üretilebilmektedir. Dijital ortam, toplumsal cinsiyetin sabit bir yapı olmadığını, aksine inşa edilen ve yeniden müzakere edilen bir kimlik biçimi olduğunu göstermektedir. Kadınların ve LGBTİ+ bireylerin çevrimiçi görünürlüğü, bu kimliklerin esnekliğini gözler önüne sererken; bu görünürliğe verilen tepkiler, hâkim cinsiyet rejimlerinin dijital bağlamdaki sürekliliğine işaret edebilmektedir. Toplumsal cinsiyet, bu anlamda hem kişisel bir ifade biçimi hem de kültürel bir mücadelenin alanı hâline gelmiştir.

Dijital kamusal alan, geleneksel kamusal alandan farklı olarak daha geniş kitlelere ulaşma ve hızlı geri bildirim alma imkânı sunmaktadır. Ancak bu hız ve yaygınlık, kadınların karşılaştığı nefret söylemlerinin etkisinin artmasına da zemin hazırlayabilmektedir. Bir kadının paylaşımları kısa süre içinde geniş kitleler tarafından yorumlanabilir ve bu yorumların bir kısmı cinsiyetçi veya aşağılayıcı nitelikte olabilir. Bu bağlamda dijital sessizleştirme, yalnızca bireylerin konuşmasını engelleyen bir baskı biçimi olmayıp, toplumsal cinsiyet eşitliğini sistematik olarak sınırlayan bir mekanizma olarak değerlendirilebilir. Sessizleştirilen kadın, yalnızca bir sosyal medya kullanıcısı değil; toplumun kolektif algısında yer edinen kadın imgesinin sınırlarını zorlayan ve bu nedenle eleştirel bir konumda görülebilecek bir figürdür.

Ancak tüm bu baskılara rağmen dijital alanlar, aynı zamanda karşı söylemlerin ve toplumsal dönüşüm taleplerinin üretildiği zeminler de olabilmektedir. Kadınlar, sosyal medya aracılığıyla hem benzer deneyimlerini paylaşmakta hem de dayanışma ağları oluşturarak dijital şiddete karşı kolektif direnç göstermektedir. Hashtag kampanyaları, dijital aktivizm pratikleri ve feminist medya üretimi, kadınların yalnız olmadığını gösteren güçlü araçlara dönüşmüştür. Bu tür etkileşim biçimleri, yalnızca mağduriyet anlatılarını değil; aynı zamanda güçlenme, özneleşme ve toplumsal değişim taleplerini de görünür kılmaktadır. Bu yönüyle dijital kamusal alan, ataerkil normları yeniden üretme potansiyeline sahip olduğu kadar, onları dönüştürme imkânı da barındıran dinamik bir mücadele sahasına dönüşmektedir.

TOPLUMSAL CİNSİYET

Toplumsal cinsiyet kavramı, bireylerin doğuştan gelen biyolojik özelliklerinden ziyade, toplum tarafından onlara yüklenen roller, davranışlar ve beklentiler bütününe ifade eder (İçli, 2018). Bu kavram, bu çalışmada sosyal medya ortamlarındaki kadın hedeflemeli dijital nefret söylemlerini analiz etmek için temel bir çerçeve sunmakta ve dijital ortamda cinsiyete dayalı ayrımcılık ve şiddet biçimlerini anlamaya olanak sağlamaktadır. Bu yapı, bireylerin toplumsal yaşamdaki konumlarını ve ilişkilerini şekillendirir. Kadınların tarih boyunca ikincil konumda görülmesinin ardında yatan toplumsal normlar, medyada ve dijital platformlarda da etkisini sürdürmektedir (Altuntaş, Altınova, 2015). Toplumsal cinsiyet, bireylerin nasıl kadın ya da erkek ‘olduklarına’ değil, bu kimlikleri nasıl ‘inşa ettiklerine’ odaklanan kültürel ve tarihsel bir süreçtir. Judith Butler’ın toplumsal cinsiyeti bir ‘performans’ olarak tanımlaması, bu kimliğin sabit ve değişmez değil; tekrarlanan söylemler, pratikler ve ilişkiler yoluyla sürekli olarak yeniden üretildiğine işaret eder (Butler, 1999). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, yalnızca bireysel davranışları değil; aynı zamanda kurumsal yapıları, medya üretimlerini ve dijital platformlardaki etkileşimleri biçimlendiren metodolojik bir çerçeve olarak çalışmada kullanılmaktadır. (Giddens, 2013; Acar, Ertürk, 2011).

Modern iletişim ortamları, özellikle sosyal medya, toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretildiği veya sorgulandığı başlıca alanlardan biri hâline gelmiştir (Erhart, 2016; Tufekci, 2015). Ancak bu alanlar, kadınlar için her zaman eşitlikçi bir temsil ve katılım zemini sunmamaktadır. Aksine, dijital mecralarda kadınlar sıklıkla cinsiyetçi yargılara, aşağılayıcı söylemlere ve dışlayıcı pratiklere maruz kalmaktadır (Nadim, Fladmoe, 2021; UN Women, 2023). Bu durum, toplumsal cinsiyetin yalnızca bireysel değil, yapısal bir mesele olduğuna işaret eder (Fraser, 1990; Butler, 1999).

Dolayısıyla, dijital medya ortamında toplumsal cinsiyetin analiz edilmesi; hem bireysel kullanıcı deneyimlerinin hem de kültürel iktidar ilişkilerinin çözümlemesi açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede, toplumsal cinsiyet kavramı, çalışmanın araştırması sorusu ve veri analiz süreciyle doğrudan ilişkilendirilmektedir.

Dijital medya ortamlarında toplumsal cinsiyetin temsili, yalnızca kadınları değil; aynı zamanda LGBTİ+ bireyleri de doğrudan etkilemektedir. Bu bireyler, dijital alanlarda hem kendilerini ifade etme hem de toplumsal normlara karşı durma fırsatı bulsalar da, aynı zamanda ciddi düzeyde ayrımcılık, dışlanma ve dijital şiddete maruz kalmaktadırlar. Özellikle trans bireyler, cinsiyet kimlikleri ve bedenleri üzerinden aşağılayıcı, yok sayıcı ya da tehdit edici söylemlerin hedefi

hâline gelmektedir (Serano, 2007; European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), 2020). Bu durum, toplumsal cinsiyet kimliğinin dijital kamusal alanda da sabit ve normatif biçimlere zorlandığını ortaya koymakta ve çalışmanın metodolojik çerçevesinde temel bir analiz boyutu oluşturmaktadır.

Toplumda hâkim olan ikili cinsiyet anlayışı (erkek/kadın) dijital mecralarda da yeniden üretilmekte; farklı cinsiyet kimliklerine sahip bireyler, sistematik olarak görünmez kılınmaktadır. Bu bağlamda, dijital platformlarda ikili cinsiyet normlarının nasıl işlediğini anlamak, çalışmanın toplumsal cinsiyet analizini güçlendiren bir unsurdur. Butler’ın (Butler, 2004) ‘zorunlu heteronormativite’ kavramı, dijital düzlemde de geçerliliğini korumakta ve örneğin erkeklik hala güç ve saldırganlıkla, kadınlık ise pasiflik ve duygusallıkla kodlanmaktadır. LGBTİ+ bireylerin bu kalıpların dışına çıkan kimlik ve davranışları, çevrimiçi ortamda alay, aşağılama ya da dışlanma yoluyla bastırılmaktadır (Rodó-de-Zárate, Baylina, 2018). Çalışmada bu örnekler, toplumsal cinsiyet normlarının dijital platformlarda nasıl yeniden üretildiğine dair somut göstergeler olarak ele alınmaktadır.

Öte yandan dijital medya, baskıcı yapılara karşı direnişin de bir aracı hâline gelmiştir. Feminist hareketler gibi queer ve LGBTİ+ toplulukları da dijital alanı görünürlük, dayanışma ve politik örgütlenme için etkin biçimde kullanmaktadır. Hashtag kampanyaları, dijital arşiv çalışmaları ve queer performans içerikleri, geleneksel medyada yer bulamayan cinsiyet kimliklerinin alternatif kamusal alanlarda kendilerine bir yer açmasını sağlamaktadır (Papacharissi, 2015; Gray, 2009). Bu örnekler, çalışmada dijital alanın yalnızca baskı değil, aynı zamanda toplumsal dönüşüm ve özneleşme mekanı olarak nasıl işlev gördüğünü ortaya koymakta ve metodolojik olarak analiz edilmektedir.

Ancak bu dönüşüm potansiyeline rağmen, dijital platformların algoritmik yapısı hâlâ eril ve heteronormatif varsayımlar üzerinden çalışmaktadır. Örneğin, içerik filtreleme sistemleri, LGBTİ+ kimliklere dair içerikleri ‘uygunsuz’ olarak işaretleyebilirken; cinsiyetçi ya da transfobik yorumlar çoğu zaman yaptırımsız kalmaktadır (Noble, 2018). Bu durum, dijital medya ortamının toplumsal cinsiyet eşitliği ve çeşitliliğini destekleyen bir analiz çerçevesiyle incelenmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla dijital medya, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama potansiyeline sahip olsa da, bu potansiyelin hayata geçmesi için yapısal ve politik düzeyde müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır.

FEMİNİZM KURAMI

Feminizm, bu çalışmada toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve dijital ortamda kadınlara yönelik nefret söylemlerini analiz etmek için temel bir kuramsal çerçeve olarak ele alınmaktadır. Feminizm, kadınların toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal alanlarda erkeklerle eşit haklara sahip olmasını savunan ideolojik ve politik bir harekettir (Donovan, 2006). Birinci dalga feminizm, kadınların oy hakkı gibi temel yurttaşlık haklarına odaklanırken, ikinci dalga feminizm kadınların toplumsal rollerini, medyada temsillerini ve cinsel özgürlüklerini ön plana çıkarmıştır (Tong, 2009). Simone de Beauvoir'ın 'Kadın doğulmaz, kadın olunur' ifadesiyle simgeleşen bu dalga, toplumsal cinsiyetin kültürel bir inşa olduğunu vurgulamıştır (Beauvoir, 2000). Bu bağlamda, ikinci dalga feminizm, bu çalışmada kadınların dijital mecralarda nasıl temsil edildiğini ve bu temsillerin toplumsal normlarla ilişkisini incelemek için referans alınmaktadır.

Üçüncü dalga feminizm ise kadın kimliğinin tekil bir deneyim olmadığını, ırk, sınıf, etnisite, cinsel yönelim gibi kesişen kimliklerin kadınların deneyimlerini şekillendirdiğini savunur (Crenshaw, 1991; Hooks, 2000). Bu çerçevede, çalışmada feminizm yalnızca kadın-erkek eşitliğini analiz etmekle kalmayıp; aynı zamanda dijital ortamda eşitsizliğin çok boyutlu doğasını ve farklı kimlik gruplarına yönelik dijital nefret söylemlerini anlamak için metodolojik bir temel sunmaktadır (Tong, 2009).

Dördüncü dalga feminizm ise özellikle dijital teknolojilerin gelişimiyle birlikte yükselişe geçmiş ve çevrimiçi feminizm olarak da adlandırılmıştır (Munro, 2013). Hashtag kampanyaları, dijital aktivizm ve sosyal medya üzerinden örgütlenen dayanışma ağları bu dalganın en belirgin örneklerindendir (Baer, 2016). Çalışmada, dördüncü dalga feminizm perspektifi, dijital platformlarda hem güçlenme hem de nefret söylemi deneyimlerini analiz etmek için kullanılmaktadır. Ancak dijital alanlar, kadınların güçlenmesine aracılık ettiği kadar, aynı zamanda kadınlara yönelik nefret söylemi, cinsel taciz ve dijital şiddet biçimlerinin de yoğunlaştığı mecralara dönüşmüştür (UNESCO, 2023; Jane, 2017).

Radikal feminizm ise, kadınların ezilmesinin kökeninde ataerkil yapının bulunduğunu ve bu yapının yalnızca toplumsal rollerle değil, aynı zamanda dil, hukuk, din ve medya gibi ideolojik aygıtlarla sürdürüldüğünü savunur (Firestone, 1970; Millett, 1970). Dijital mecralarda kadın bedeninin sürekli nesneleştirilmesi, kadınların yaşam tarzı, kıyafeti ve davranışları üzerinden yargılanması, çalışmada radikal feminizmin öngördüğü ideolojik denetimin çağdaş dijital tezahürleri olarak analiz edilmektedir (Dworkin, 1981; Jane, 2017).

Çevrimiçi nefret söylemleri ve cinsiyet temelli dijital şiddet, radikal feminizmin öngördüğü ataerkil baskı biçimlerinin yeni medyadaki güncel yansımalarıdır.

Bu bağlamda, yapılan çalışma feminizm kuramlarını dijital bağlamda veri analiziyle ilişkilendirerek, söylemlerin yalnızca bireysel önyargılar değil; aynı zamanda yapısal ve ideolojik eşitsizliklerin yeniden üretim biçimleri olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

NEFRET SÖYLEMİ

Nefret söylemi, bireyleri ya da grupları cinsiyet, ırk, etnik köken, cinsel yönelim gibi özellikleri nedeniyle hedef alan, küçük düşüren, aşağılayan ve bazen de şiddeti teşvik eden söylemler bütünüdür (Parekh, 2006; van Dijk, 1998). Bu çalışma bağlamında, nefret söylemi dijital ortamda kadınlara ve diğer marjinal gruplara yönelik ayrımcılığı ve güç ilişkilerini anlamak için temel bir analiz alanı olarak ele alınmaktadır. Kadınlar, bu söylemlerin hem açık hem de örtük biçimlerine dijital ortamda sıklıkla maruz kalmaktadır.

Dijital medya, kullanıcıların kimliklerini gizleyebilmesine imkân tanıdığı ölçüde, nefret söylemi üretiminin kolaylaştığı bir ortam hâline gelmektedir (Jane, 2017). Sosyal medyada sıklıkla karşılaşılan bu tür söylemler, yalnızca bireysel önyargıları değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet normlarına dayalı kültürel şiddeti de yeniden üretmektedir (Nadim, Fladmoe, 2021). Çalışmada bu bağlamda, dijital ortamda nefret söylemlerinin yayılım dinamikleri ve etkileri, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilişkilendirilerek analiz edilmektedir. Özellikle kadınlara yönelik cinsiyetçi hakaretler, tehditler, cinsel imalar ve aşağılayıcı yorumlar, dijital kamusal alanı kadınlar için güvensiz hâle getirmekte; bu durum, onların kendilerini ifade etme özgürlüklerini de sınırlamaktadır (UNESCO, 2023).

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlar, dijital alandaki nefret söyleminin toplumsal barışı tehdit eden yapısını vurgulamakta ve özellikle cinsiyet temelli nefret söylemine karşı daha güçlü yasal düzenlemelerin gerekliliğine dikkat çekmektedir (UN Women, 2023). Ancak Türkiye’de bu konuda kapsamlı bir yasal çerçeve henüz oluşturulmamış olup, dijital şiddet çoğu zaman “ifade özgürlüğü” kılıfı altında meşrulaştırılmaktadır (Altun, 2020). Bu durum, çalışmada dijital nefret söylemlerinin yalnızca bireysel bir sorun olmadığını; aynı zamanda yapısal ve ideolojik bir boyut taşıdığını göstermektedir.

Bu bağlamda nefret söylemi, yalnızca sözlü bir saldırı biçimi değil; aynı zamanda toplumsal dışlama, güç ilişkilerinin yeniden kurulması ve dijital cinsiyet rejiminin sürdürülmesi için kullanılan bir araç olarak değerlendirilmelidir (Butler, 1999; Fraser, 1990). Nefret söyleminin bu çok katmanlı yapısı, onu sadece bireysel bir tutumdan ibaret olmaktan çıkararak, toplumsal ideolojilerin yeniden üretildiği bir iletişim biçimi hâline getirir. Çalışmada, dijital söylem alanındaki cinsiyetçi dilin yaygınlığı, yalnızca kadınların özgürlüklerini kısıtlamakla kalmayıp; platformlar ve yasal sistemler aracılığıyla bir tür toplumsal güç ilişkisi ürettiği biçiminde analiz edilmektedir (Lazar, 2005).

Özellikle sosyal medya algoritmalarının öfke, çatışma ve provokatif dili ödüllendiren yapısı da bu süreci hızlandırmakta ve derinleştirmektedir. Kadınlara yönelik nefret içerikli gönderilerin daha çok yayılması, bu söylemlerin ‘normal’ hatta ‘meşru’ olduğu izlenimini yaratmakta; bu da dijital şiddetin sıradanlaştırılmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda nefret söylemi, dijital kamusal alanın dönüşümünü etkileyen ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin görünürlüğünü belirleyen bir süreç olarak ele alınmaktadır (Noble, 2018).

Özellikle sosyal medya platformlarının nefret söylemini yalnızca teknik bir “içerik ihlali” olarak sınıflandırması, meselenin toplumsal ve ideolojik boyutunu görünmez kılmaktadır. Oysa bu söylemler, dijital alanı yalnızca kadınlar için değil; LGBTİ+ bireyler, etnik ve dini azınlıklar gibi farklı kimlik grupları için de tehdit edici hâle getirmektedir. Bu çalışma, platformların sadece içerik silmekle yetinmemesi; aynı zamanda bu içeriklerin yayılmasını mümkün kılan yapısal mekanizmaları ve toplumsal etkilerini incelemesi gerektiğini vurgulamaktadır (Gillespie, 2018).

Bu nedenle dijital feminizm yalnızca bir çevrimiçi hareket değil; aynı zamanda teknoloji politikalarını dönüştürmeyi hedefleyen bir adalet talebidir. Dijital alanların cinsiyetlendirilmiş yapısını görünür kılmak, bu yapıya karşı kolektif farkındalık yaratmak ve algoritmik şiddet biçimlerini ifşa etmek, dijital feminizmin temel stratejileri arasında yer almaktadır. Feminist teori, dijital mecralarda sadece kadınların değil, tüm ezilen grupların temsil biçimlerini ve görünürlük haklarını sorgulamak açısından güçlü bir analiz çerçevesi sunmaktadır. Bu bağlamda, kadınların dijital görünürlüğünün hedef alınması, yalnızca çevrimiçi bir saldırı değil; ataerkil ideolojinin teknoloji aracılığıyla sürdürüldüğü yeni bir hegemonya biçimi olarak çalışmada değerlendirilmektedir (Baer, 2016).

YENİ MEDYA VE TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM

Yeni medya, bu çalışma bağlamında yalnızca teknolojik bir yenilik olarak değil; toplumsal cinsiyet, kimlik ve iktidar ilişkilerinin dijital ortamda yeniden üretildiği bir analiz alanı olarak ele alınmaktadır. Yeni medya, yalnızca teknolojik bir yenilikten ibaret değildir; aynı zamanda toplumsal ilişkilerin, kimlik üretim süreçlerinin ve ifade biçimlerinin yeniden tanımlandığı bir iletişim alanı olarak karşımıza çıkar. Sosyal medya platformları, bireylere sadece içerik tüketicisi değil, aynı zamanda aktif üretici olma fırsatı sunarak, katılımcı bir iletişim modeli inşa eder. Bu yapı sayesinde bireyler gündem yaratabilir, toplumsal normlara karşı alternatif söylemler geliştirebilir ve farklı kimlik biçimlerini dijital ortamda görünür kılabilirler. Ancak bu çalışma, tüm kullanıcıların bu olanaklardan eşit şekilde yararlanamadığını ve yeni medyanın toplumsal eşitsizliklerin dijital biçimde yeniden üretildiği bir zemin olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır (Lister et al, 2009).

Geleneksel medyanın tek yönlü ve merkezî yapısına karşılık, yeni medya çok yönlü, hızlı ve etkileşimli bir iletişim deneyimi sunar. Bloglar, dijital haber siteleri, video paylaşım platformları ve sosyal ağlar, bireylerin hem içerik üretmesini hem de gündelik yaşamdaki etkileşimlerini bu ortamlar üzerinden yeniden yapılandırmasını sağlar. Bu çalışma bağlamında, yeni medyanın toplumsal düşünme biçimlerini ve politik katılım yollarını dönüştürme potansiyeli, kadınlar ve LGBTİ+ bireylerin dijital görünürlüğü ile ilişkilendirilerek analiz edilmektedir (Jenkins, 2006).

Yeni medyada kimlik inşası, bireylerin çok katmanlı ve değişken biçimlerde kendilerini ifade edebilmelerine olanak tanır. Sosyal medya profilleri, paylaşımlar ve etkileşimler aracılığıyla bireyler hem bireysel hem de toplumsal kimliklerini sergilerken, bu kimlikleri sürekli olarak yeniden üretirler. Çalışmada özellikle genç kullanıcılar açısından bu dijital ortamlar, kimliklerin performatif olarak sergilendiği sahneler olarak ele alınmakta ve dijital eşitsizliklerin görünürlüğü bu bağlamda incelenmektedir (Boyd, 2014).

Yeni medya araçlarının demokratikleşme potansiyeline karşın, bu ortamlar aynı zamanda dijital gözetim, denetim ve yönlendirme sistemlerinin de merkezinde yer alır. Sosyal medya platformlarının algoritmik yapıları, kullanıcı davranışlarını sürekli izleyen ve etkileşimi artıracak içerikleri ön plana çıkaran bir dijital mantıkla çalışır. Bu çalışma, algoritmik yapının toplumsal normları, cinsiyet rollerini ve iktidar ilişkilerini nasıl yeniden ürettiğini göstermeyi hedeflemektedir (Gillespie, 2018).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği de dijital medya ortamlarında farklı biçimlerde varlığını sürdürmektedir. Kadınlar ve LGBTİ+ bireyler, sosyal medya gibi yeni medya araçlarında sıkça dışlayıcı, cinsiyetçi ve ayrımcı söylemlerin hedefi olmaktadır. Çalışmada bu durum, dijital ortamda kadınların ve LGBTİ+ bireylerin görünürlüğüne yönelik engeller ve toplumsal tahakküm mekanizmaları ile ilişkilendirilerek analiz edilmektedir (Banet-Weiser, 2018). Özellikle platformların sunduğu anonimlik ve hızlı yayılma kapasitesi, bu tür nefret söylemlerinin etkisini artırmakta ve toplumsal tahakküm biçimlerini dijital düzlemde daha görünür kılmaktadır.

Yeni medya, bu yönüyle yalnızca içerik üretiminin yapıldığı bir alan değil; aynı zamanda normların, değerlerin ve iktidar ilişkilerinin yeniden üretildiği bir zemindir. Kadınlar, LGBTİ+ bireyler ve diğer dezavantajlı toplumsal gruplar bu platformlarda seslerini duyurabilme fırsatı elde etse de; sıklıkla dijital taciz, dışlanma ve nefret söylemi ile karşı karşıya kalmaktadır (Jane, 2017). Bu çerçevede, çalışmada yeni medya toplumsal dönüşümün hem fırsat hem de risklerini barındıran bir alan olarak ele alınmaktadır.

Sonuç olarak, yeni medya yalnızca iletişim teknolojilerinde yaşanan bir evrim değil; aynı zamanda toplumsal yapıların, güç ilişkilerinin ve kimlik tanımlarının da yeniden biçimlendiği bir yeniden yapılanma sürecidir. Bu ortamda bireyler, hem kendilerini ifade etme hem de toplumsal normlara karşı alternatif kimlikler inşa etme imkânına sahip olurken, aynı zamanda dijital gözetim, normatif baskı ve sembolik şiddetin etkilerini deneyimlemektedir (Fuchs, 2014).

X PLATFORMU ÜZERİNDEN DİJİTAL NEFRETİN GÖRÜNÜRLÜĞÜ

X (eski adıyla Twitter), mikroblog yapısı, karakter sınırlaması, etiketleme sistematigi ve gerçek zamanlı etkileşim kabiliyeti sayesinde dijital kamusal alanın en görünür ve etkili platformlarından biri hâline gelmiştir. Bu çalışma bağlamında, X'in bu yapısı, dijital nefret söylemlerinin yayılımını ve kadınların görünürlüğüne yönelik riskleri analiz etmek için kritik bir örnek alan olarak değerlendirilmektedir. Özellikle toplumsal olaylar, kriz anları ya da protesto hareketleri sırasında gündem yaratma kapasitesi oldukça yüksektir. Bu özellikleri, X'i hem dijital aktivizm hem de nefret söyleminin dolaşıma girdiği önemli bir mecra konumuna taşımaktadır (Bruns, Burgess, 2015).

Platformun açık yapısı ve sınırlı moderasyon mekanizmaları, özellikle kadın kullanıcıların ifade özgürlüğünü sınırlayan dijital saldırılara açık hale gelmesine neden olmaktadır. Çalışmada bu durum, dijital eşitsizliğin ve cinsiyet temelli dijital şiddetin görünür kılınması açısından incelenmektedir. Kadınlar, toplumsal

meseleler hakkında fikir beyan ettiklerinde, sıklıkla orantısız tepkilere, cinsiyetçi yorumlara ve hedef gösterici içeriklere maruz kalmaktadır. Bu durum, platformun kullanıcılarına sağladığı ‘özgürlük’ alanının, toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretildiği bir risk alanına da dönüşebileceğini göstermektedir (Jane, 2017).

Yapılan çalışmalar, X’te kadınlara yönelik nefret söyleminin yalnızca bireysel öfke patlamalarının değil; toplumsal cinsiyet normlarının dijital alandaki uzantısı olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınların görünürlüğü, özellikle bedenleri, yaşam tarzları ve siyasi görüşleri üzerinden değerlendirilmekte ve belirli davranış biçimlerinin dışına çıkan kadınlar, hızla ‘makbul kadın’ normlarına aykırı olmakla itham edilerek hedef hâline getirilmektedir. Bu çalışma, dijital nefret söyleminin yalnızca bireysel saldırı olmadığını; ataerkil ideolojinin dijital uzatıları olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır (Banet-Weiser, 2018).

X platformunda kadınlara yöneltilen saldırıların sıklıkla cinsellik, ahlak, namus ve aile değerleri etrafında şekillenmesi, dijital nefret söyleminin kültürel olarak nasıl kodlandığını da göstermektedir. Çalışmada ise, bu söylemlerin kolektif kültürel bellek, normatif yapı ve dijital etkileşim süreçleri üzerinden nasıl güçlendiği incelenmektedir. Bu tür söylemler yalnızca bireysel düzeyde değil; aynı zamanda kolektif kültürel belleğin ürünü olan normatif yapılarla da desteklenmekte ve böylece dijital şiddet, meşrulaştırılmış bir baskı biçimi hâline gelmektedir (Sunden, Paasonen, 2020).

Bu bağlamda X yalnızca bir iletişim aracı değil; aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin dijital düzlemde yeniden kurulduğu ideolojik bir alandır. Kadınların çevrimiçi varoluşlarının tehdit olarak algılanması, dijital şiddeti tetikleyen en temel dinamiklerden biridir. Çalışmada, X platformunda üretilen nefret söylemlerinin kadın kimliğinin dijital temsil biçimleri üzerindeki etkisi, toplumsal cinsiyet eşitsizliği perspektifiyle değerlendirilmekte ve ideolojik bir analiz çerçevesine oturtulmaktadır. Dolayısıyla bu platformda üretilen nefret söylemleri, yalnızca bireyleri hedef almaz; aynı zamanda kadın kimliğinin kamusal alandaki temsil biçimlerine yönelik kolektif bir müdahale işlevi de görür (Noble, 2018).

MEDYADA KADIN TEMSİLİ VE NEFRET SÖYLEMİ

Kadınların medya temsili, feminist medya çalışmalarının temel ilgi alanlarından biridir. Bu çalışma bağlamında, medyada kadının temsili analiz edilirken dijital platformlarda yeniden üretilen toplumsal cinsiyet normları ve nefret söylemleri de dikkate alınmaktadır. Uzun yıllar boyunca geleneksel medya, kadınları

çoğunlukla ev içi rollerle sınırlı, edilgen ve duygusal varlıklar olarak sunmuştur. Bu temsiller, kadını toplumsal yaşamın pasif bir unsuru hâline getirirken, erkeği ise karar verici ve etkin bir özne konumuna yerleştirmiştir (Van Zoonen, 1994). Kadınlar sıklıkla ya annelik ve ev kadınlığı üzerinden kutsallaştırılmış ya da cinsellikleri üzerinden nesneleştirilmiştir.

Yeni medya araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte kadınların medya temsili biçim değişirse de, özde çok farklılaşmamıştır. Dijital platformlarda kadınlar artık daha görünür olsalar da, bu görünürlük sıklıkla normatif toplumsal çerçevelerle sınırlanmakta ve kadınların ifade biçimleri, bedenleri ve davranışları üzerinde dijital denetim uygulanmaktadır. Çalışmada, bu görünürlüğün dijital nefret söylemleri ile nasıl ilişkili olduğu incelenmektedir. Kadının ne söylediğinden çok, nasıl görüldüğüne odaklanan bu temsil biçimi, medyada kadına dair sembollerin farklı ama baskıcı biçimlerde yeniden üretildiğini göstermektedir (Gill, 2007).

Bu temsiller, dijital medyada özellikle sosyal medya platformlarında daha saldırgan ve doğrudan biçimlerde görünürlük kazanmaktadır. Kadınların kıyafetleri, yaşam tarzı, bireysel tercihleri ya da politik görüşleri sıklıkla nefret söylemine konu olmakta; çalışmada bu durum, dijital şiddetin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve ataerkil normlarla ilişkisi bağlamında ele alınmaktadır. Kadının çevrimiçi görünürlüğünün artması, onu eril söylemler açısından bir tehdit unsuruna dönüştürmekte ve bu da dijital şiddeti tetiklemektedir (Jane, 2017).

Kadına yönelik bu söylemler, bireysel önyargıların ötesinde toplumsal yapıların ve ideolojik sistemlerin bir sonucu olarak değerlendirilmelidir. Çalışma, medyada tekrar eden kalıp yargıların ve dijital platformlar aracılığıyla güçlenen normatif denetimin, kadınların görünürlüğünü nasıl kısıtladığını ve toplumsal cinsiyet rollerinin sürdürülmesine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Medyada tekrar eden kalıp yargılar, kadınların neyi giyebileceği, nerede bulunabileceği ya da ne kadar ses çıkarabileceği gibi konularda görünmez sınırlar çizer. Bu sınırlamalar, dijital platformlar aracılığıyla güçlenmekte ve kadınlara yönelik toplumsal denetimi söylemsel düzeyde yeniden üretmektedir (Sarıkakis, 2014).

Dolayısıyla medyada kadının temsili, yalnızca görsel ya da içeriksel bir unsur değil; aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin sürdürülmesinde önemli bir araçtır. Kadına yönelik nefret söylemleri, medya aracılığıyla yalnızca yeniden dolaşıma girmemekte; aynı zamanda meşrulaştırılmakta ve sıradanlaştırılmaktadır. Bu bağlamda, feminist medya eleştirisi çalışmanın analitik çerçevesi ile bütünleştirilerek, dijital ortamda kadın temsili ve nefret söyleminin etkileşimi sistematik bir biçimde ortaya konmaktadır (Lazar, 2005).

YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemine dayanmaktadır ve yöntem seçimi, sosyal medya verilerinin toplumsal cinsiyet bağlamında derinlemesine yorumlanabilmesini sağlamak üzere gerekçelendirilmiştir. Nitel analiz, sosyal medya verilerinin altında yatan anlamları açığa çıkarmada etkili bir araç sunmaktadır. Araştırmanın verileri, X (eski adıyla Twitter) platformundan seçilmiştir.

Örneklem, kadınlara yönelik açık veya örtük nefret söylemi içeren ve dijital etkileşim yoğunluğu açısından çeşitlilik gösteren paylaşımlardan kasıtlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu yaklaşım, yalnızca yüksek görüntülenme veya yorum sayısına dayalı tek boyutlu seçimlerin ötesine geçerek, toplumsal cinsiyet normlarının temsil edildiği farklı içerik tiplerini de kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu nedenle, veriler yalnızca 1 milyon görüntülenme kriterine dayanmakla sınırlı değildir; tematik çeşitlilik ve ideolojik içerik yoğunluğu da seçimde temel alınmıştır.

Bu çalışmada, dijital ortamda kadınlara yönelik nefret söylemlerini analiz etmek amacıyla iki ayrı yöntem kullanılmıştır:

1. Barthes'in post-yapısalcı göstergebilim yaklaşımı temel alınmıştır. Tweetlerde yer alan kelime seçimleri, emoji kullanımları, görsel metaforlar ve imgesel unsurlar 'göndergesi' (signifier) ve 'gösterdiği anlam' (signified) bağlamında yorumlanmıştır. Barthes'a göre bu unsurlar birer mitolojik anlam katmanı taşır ve yaygın kültür üzerinden kabul gören değer ile önyargıları yansıtır. Bu bağlamda, bir emoji veya hashtag yüzeyde nötr görünse bile alt anlamda ataerkil normları pekiştiren ideolojik işlevler taşıyabilir. Önemli olarak, çalışmada yalnızca metin değil, metinlerin içerdiği sembolik ve imgesel potansiyel de Barthes çerçevesinde ele alınmıştır.
2. Van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi (CDS) yaklaşımı, metinlerin ideolojik, yapısal ve bilişsel boyutlarını çözümlemek amacıyla uygulanmıştır. Tweetler, dilsel (mikro), tematik ve ideolojik yönelim (makro) ve kullanıcı kimliği ve normatif yargılar (sosyokognitif) düzlemler üzerinden değerlendirilmiştir. Van Dijk'in 'ideological square' gibi araçları, nefret söyleminin pozitif 'biz' / negatif 'onlar' ayrımı üzerinden nasıl işlediğini ortaya koymak için kullanılmıştır. Bu yöntem, yalnızca yüzeysel içerik analizi değil, eleştirel söylem çözümlemesini mümkün kılar.

Analiz süreci şu adımları içermiştir:

1. Tweetlerin tam metni, emojileri ve paylaşıldığı görseller gibi tüm sembolik unsurlar kaydedilmiştir.
2. Barthes çerçevesiyle her tweetin sembolik katmanları (örneğin, ‘gösterge’/‘gösterilen’ ilişkileri) incelenmiştir.
3. Van Dijk yaklaşımıyla tweetler, mikro, makro ve sosyokognitif boyutlar üzerinden eleştirel biçimde değerlendirilmiştir.
4. İki yöntemin bulguları karşılaştırılarak, ortak temalar, normatif söylem mekanizmaları ve dijital ideoloji üretim biçimleri belirlenmiştir.

Bu çok katmanlı yöntem, ve gerekçelendirilmiş yöntem, dijital nefret söyleminin hem bireysel söylem hem de toplumsal ideoloji düzeyinde nasıl işlediğini net biçimde ortaya koymaktadır. Böylece Barthes ve Van Dijk çerçevesi, verilerdeki tweetleri doğru bağlamda yorumlamaya hizmet eden akademik bir temele oturtulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde, X platformunda yer alan ve toplumsal cinsiyet bağlamında nefret söylemi içeren içeriklerden kasıtlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş 10 tweet analiz edilmiştir. Tweetler, yalnızca yüksek görüntülenme sayılarına dayanarak değil; tematik çeşitlilik, söylemsel yapı ve ideolojik içerik yoğunluğu dikkate alınarak belirlenmiştir.

Analiz süreci, yöntemde belirtildiği gibi iki ayrı çerçeve üzerinden yürütülmüştür:

1. Barthes’in göstergebilim yaklaşımıyla tweetlerdeki kelime seçimleri, emoji kullanımları ve varsa görsel unsurların ‘göndergesi’ ve ‘gösterdiği anlam’ ilişkisi incelenmiştir. Bu çözümleme, yüzeyde nötr görünen sembollerin alt metinlerinde toplumsal cinsiyet normlarını ve ataerkil ideolojiyi nasıl pekiştirdiğini ortaya koymayı amaçlamıştır.
2. Van Dijk’in Eleştirel Söylem Analizi çerçevesinde, tweetler mikro (sözcük ve ifade seçimi), makro (temalar ve ideolojik yönelimler) ve sosyokognitif (tweet sahibinin normatif yargıları ve toplumsal kimliği) boyutlar üzerinden değerlendirilmiştir. Bu analiz, nefret söyleminin dijital ortamda hem bireysel hem de toplumsal düzeyde nasıl işlediğini göstermeye hizmet etmektedir.

Bu çok katmanlı yaklaşım sayesinde, tweetlerin yalnızca yüzeysel içerikleri değil; alt metinlerinde yer alan ideolojik, normatif ve sembolik mesajlar da sistematik biçimde ortaya konabilmiştir. Bulgular, dijital nefret söyleminin toplumsal cinsiyet bağlamında hem normatif hem de ideolojik işlevlerini detaylı olarak göstermektedir.

TWEET 1: X Platformu’nda bir haber sitesinin paylaşmış olduğu videoda Moskova’da renkli ve çiçekli elbiseler giyen Rus kadınlar gözükmemektedir. ‘Moskova, Rusya 2024. 1970’lerin Amerika’sı gibi!’ başlığıyla paylaşılan videoda renk renk elbise giyen Rus kadınlar Moskova sokaklarında dolaşmaktadır. Bu tweeti ise anonim bir hesap alıntılararak ‘Kadınların elbise tercih etmeleri gerçekten çok hoş bizim eşşeklerin gö..nden taytı pantolonu çıkaramıyoruz erkek çocuğu gibi geziyorlar ortada.’ Yorumuyla paylaşmıştır. Bahse konu tweetin görüntülenme sayısı 1,3 milyondur. (@peipeimexc, 2024).

Şekil 1.

X Platformundan Bir Gönderi

Kadınların elbise tercih etmeleri gerçekten çok hoş
bizim eşşeklerin götünden taytı pantolonu
çıkaramıyoruz erkek çocuğu gibi geziyorlar ortada.

[Translate post](#)

Tablo 1.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

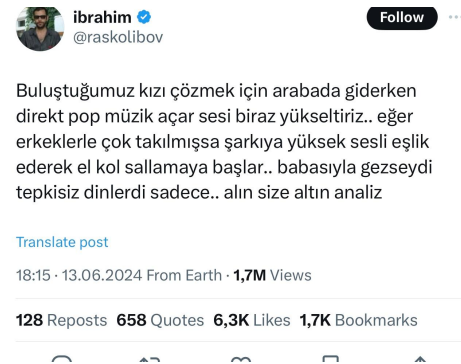
Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Kadınlar	Farklı desenlerde elbiseler giyen Rus kadınlar	Renkli, desenli, uzun ya da mini elbiseli Rus kadınlar
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Bir haber sayfasının paylaşmış olduğu sokakta yürüyen elbiseli Rus kadınlar	Anonim hesaptan yazılmış, Türk kadınlarının tayt ve pantolon giymesini eleştiren tweet

Bu tablo tweetin anlatısal teknik ve göstergebilimsel incelemesi, tweetin mesajını ortaya koymaktadır. Bir haber sayfasının paylaşmış olduğu videoda sokakta yürüyen elbiseli, etekli Rus kadınları görülmektedir. Anonim hesap kullanıcı bu tweeti alıntılıyarak, Türk kadınlarına ‘bizim eşşekler’ diyerek hakaret etmekte ve elbise ya da etek giymediğini, bu şekilde erkek çocuklarına benzediğini söylemektedir. Türk kadınlarının elbise/etek giymediği için ağır bir dille eleştirmektedir.

TWEET 2: X Platformu’nda anonim bir hesap tarafından ‘Buluştüğümüz kızı çözmek için arabada giderken direkt pop müzik açar sesi biraz yükseltiriz..eğer erkeklerle çok takılmışsa şarkıya yüksek sesli eşlik ederek el kol sallamaya başlar.. babasıyla gezseydi tepkisiz dinlerdi sadece.. alın size altın analiz’ şeklinde bir tweet paylaşılmıştır. Tweet 1,7 milyon görüntülenme almıştır. (@raskolibov, 2024).

Şekil 2

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 2.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Sahte bir hesaptan atılan tweet	Bir kızla buluştuğunda arabada şarkı açarak analiz yaptığını söyleyen tweet
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Sahte bir hesap tarafından yazılan, arabada müziğin sesini açarak kadının geçmişini sorgulamaya çalışan tweet	Buluştuğu kızın arabadaki şarkıya eşlik ediş şeklinden analiz yapan anonim hesap

Anonim bir hesap tarafından yazılan ve 1,7 Milyon görüntülenme alan bu tweet, arabada çalan şarkıya kadının eşlik ediş şeklinden yargılayıcı bir yorumda bulunmaktadır. Eğer şarkıya ‘yüksek sesli’ ve ‘el kol sallaması’yla eşlik ederse çok erkekle takıldığını gösterdiğini iddia etmektedir. Eğer aile reisi olan baba figürü ile gezseydi ‘tepkisiz’ olarak dinleyeceğini yazmaktadır. Burada ‘tepkisiz’ kelimesi masumiyeti çağrıştırmaktadır. Babasıyla gezen ve erkeklerle çok takılmamış kadının namuslu olduğunu ve buradan analiz yapılabileceğini söylemektedir. Çok erkekle takılmanın kötü bir şey olduğunu ve bunu kötü kadın bilinciyle birleştğini göstermektedir. Kadının geçmişini sorgulayan/sorgulamaya çalışan ataerkil zihniyetin bir parçası olan bu tweet ‘altın analiz’ adı altında doğruluğunu kanıtlamaya çalışmıştır.

TWEET 3: İncelenen diğer örnek tweette ise lise öğrencilerinin mezuniyet törenine elbise giyip makyaj yaptıkları için alınmadıklarını yorumlayan bir tweet incelenmiştir. Elbise giyen ve tören için hazırlanmış genç kızların fotoğrafları paylaşılarak '15-16 yaşında kızların full makyaj yapıp böyle giyinmelerini savunuyorlar ama nikah kıyıp evlenmelerine son derece karşılar :)))' şeklinde yorumlanmıştır. Tweet 3,3 milyon görüntülenme almıştır. (@tunay_1072, 2024).

Şekil 3

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 3.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme					
Gösterge	Gösteren			Gösterilen	
Tweet	Mezuniyet hazırlanmış öğrenciler	töreni liseli kız	için	Mezuniyet hazırlanmış liseli genç kızların makyaj yapmasını anormal bulan ama evlenmesini uygun gören tweet	için
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Anonim mezuniyet kızların kıyafetlerini/makyajlarını yargılayan tweet	hesaptan için hazırlanan		Mezuniyet kızların makyaj ve kıyafetlerini uygun görmeyen, bunu evlilik ile kıyaslayan anonim hesaptan yazılan tweet	için

Anonim hesaptan yazılan ve 3,3 Milyon görüntülenme alan bu tweet, lise mezuniyet töreni için makyaj yapıp elbise giyen liseli genç kızlara yargılayıcı bir düşünceyle yazılmıştır. 15-16 yaşındaki gençlerin bu kıyafetlerinin ve makyaj yapmasını normal bulan topluluğa imada bulunarak, makyaj yapan genç kızların bu yaşta evlenebileceğini de söylemektedir. Bu anonim hesaba göre, makyaj yapıp elbise giyen genç kızlar ayrıca evlenmeye de uygundur. Ataerkil düzenin hakim olduğu ve çocuk gelinlerin çözölemeyen bir sorun olduğu ülkemizde böyle bir düşünce ile tweet atmak bu zihniyeti destekler durumdadır.

TWEET 4: X Platformu’nda anonim hesaptan paylaşılan videoda eşiyile birlikte vlog çeken bir influencer, eşi ve kendisi için yaptığı şeylerden bahsetmektedir. Anonim hesabın ‘sen adam için ne yapıyorsun? Birazda onu anlatır mısın’ başlığıyla paylaştığı videoyu başka bir anonim hesap alıntılıyarak ‘Arkadaşlarıyla yurtdışı tatiline gittikten sonra döner dönmez hpv aşısı olması...’ yorumuyla paylaşmıştır. Bu tweet 16 milyon görüntülenme almıştır. (@pablittouuz, 2023).

Şekil 4

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 4.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

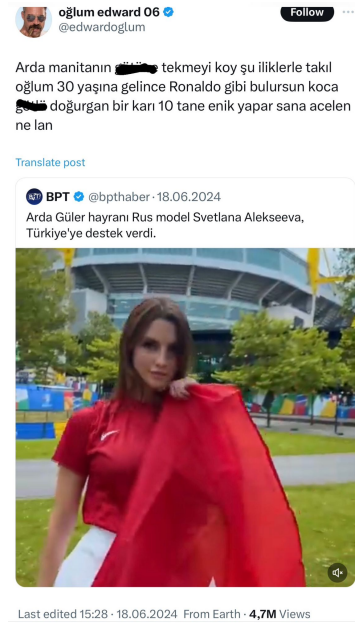
Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Sosyal medya influencerı olan bir kadının eşinin kendisi için yaptığı güzel şeylerden bahsettiği videoyu alıntılararak bunun karşılığını sorgulayan tweet	Bu tweeti alıntılararak kadının yurtdışına çıktıktan sonra hpv aşısını yaptırmasını sorgulayan bir tweet
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Bir sosyal medya influencerının eşi ve kendisi ile ilgili paylaşmış olduğu bir video	Eşi ve kendisi ile ilgili bir video paylaşan influencerın tatile gittikten sonra hpv aşısı yaptırmasını yadırgayan tweet

Bu tabloda eşinin kendisine yaptığı güzel ve olumlu şeyleri anlatarak bir video paylaşan sosyal medya fenomeninin videosunu alıntılararak, ‘sen adam için ne yapıyorsun?’ diye sorgulayan bir anonim hesabın yazdığı tweet ve daha sonar bu tweeti de ‘Arkadaşlarıyla yurtdışı tatiline gittikten sonar döner dönmez hpv aşısı olması...’ diyerek alıntılararak 16 Milyon görüntülenme alan tweet analiz edilmiştir. ‘İnsan papilloma virüsü (HPV) aşıları, belirli HPV türlerinin neden olduğu enfeksiyonu önleyen aşılardır. Mevcut HPV aşıları, en büyük iki, dört veya dokuz tip HPV’ye karşı koruma sağlar. Tüm HPV aşıları, en büyük Rahim ağzı kanseri riskine neden olan en az HPV tip 16 ve tip 18’e karşı koruma sağlar (Vikipedi, HPV aşısı, 2024).’ Yukarıda da bahsedildiği üzere, HPV aşısı cinsel sağlık açısından yaptırılması uygun görülen bir aşı türüdür. Fakat tweeti yazan anonim hesap, yurtdışına eşi olmadan çıkan kadının döndükten sonar bu aşığı yaptırmasını onu cinsel olarak aldatıldığını vurgulamaktadır. Bunu vurguladığı gibi aşının da cinsel birleşme yaşandıktan sonar yapıldığını zannetmektedir. 16 Milyon görüntülenme alan bu tweet çok fazla tepki çekmiş ve influencer olan kadının yoğun bir şekilde hakarete ve iftiraya uğramasına sebep olmuştur. Sadece kadına değil eşine de hakaret edilmiş, o da linç yağmuruna tutulmuştur.

TWEET 5: Bir haber sitesinin paylaştığı videoda Rus model Svetlana Alekseeva, hayranı olduğu futbolcu Arda Güler’e ve Türkiye’ye destek verdiğini göstermek için Türkiye forması giymiş ve eline Türk bayrağı alarak bir destek videosu paylaşmıştır. Başka bir anonim hesap ise bu haber tweetini alıntılararak ‘Arda manitanın gö.... Tekmeyi koy şu iliklerle takıl oğlum 30 yaşına gelince Ronaldo gibi bulursun koca gö... doğurgan bir karı 10 tane enik yapar sana acelen ne lan’ yorumuyla paylaşmıştır. Bu tweet 4,7 milyon görüntülenme almıştır. (@edwardoglum, 2024).

Şekil 5

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 5.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Ünlü futbolcu Arda Güler hayranı olan Rus modelin Türkiye’ye destek verdiği video	Arda Güler’e sevgilisinden ayrılmasını ve Rus modelle birlikte olmasını söyleyen anonim hesabın attığı tweet
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Türkiye temsili olan beyaz ve kırmızı renkte giyinmiş, elinde Türk bayrağı olan Rus model	Türk kadınına aşağılayan tweet

Bu tabloda ünlü futbolcu Arda Güler’in kız arkadaşını aynı zamanda Türk kadınına aşağılayıcı bir dille yazılan tweet analiz edilmiştir. Kız arkadaşından ayrılıp, Rus modelle birlikte takılmasını söyleyen bir anonim hesabın attığı tweet 4,7 Milyon görüntülenme almıştır. Rus model Svetlena Alekseeva, elinde Türk bayrağı ile Türkiye’ye destek videosu paylaşmıştır. Anonim hesap ise bu tweeti alıntılararak, Arda Güler’e kız arkadaşından ayrılmasını ve 30 yaşına geldiğinde kendisine ‘doğurgan bir karı’ bulup 10 tane çocuk vereceğini söylemiştir. Bu yazılan tweette Türk kadınına aşağılayarak, Rus kadınların daha güzel olduğunu belirtmektedir. ‘Şu iliklerle takıl’ cümlesi bunu açıklamaktadır. Erkeklerin gençken ‘ilik gibi kadınlarla’ takılmasını uygun gören, 30 yaşına gelince ‘doğurgan bir karı’ bulup evlenmesini söyleyen bu tweet ataerkil düzenin bir zihniyetidir.

TWEET 6: X Platformu’nda paylaşılan ve örnek olarak incelenen diğer tweet ise milli voleybol takımı oyuncularımızdan Ebrar Karakurt ve Melissa Vargas’ın dans ettiği bir videoyu paylaşan ve başlık olarak ’22 tane adam iki tane lezbiyen kadar olamadınız’ şeklinde atılmış olan tweettir. Bahse konu tweet 1,5 milyon görüntülenme almıştır. (@egonukaradere, 2024).

Şekil 6

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 6.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Ünlü iki voleybolcumuzun videosunu alıntılararak cinsel yönelimlerinden dolayı aşağılayan anonim hesaptan yazılmış bir tweet	Ünlü iki kadın milli voleybol oyuncumuzu cinsel yönelimlerinden dolayı değersiz gören tweet
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	'22 tane adam iki lezbiyen kadar olamadınız' yazılı tweet	LGBTQ+ mensubu olan milli voleybol takımı oyuncularımızı yargılayan tweet

Bu tabloda LGBTİ bireyi olduğu için aşağılayıcı ve alaycı bir tavırla yazılmış olan tweetin analizi yapılmıştır. Bahse konu tweet 1,5 Milyon görüntülenme almıştır. Tweeti yazan anonim hesap, '22 tane adam iki lezbiyen kadar

olamadınız’ diyerek, 22 tane futbol oynayan erkeği iki lezbiyen birey ile kıyaslamaktadır. ‘Onlar kadar olmadığınız’ derken kadınları aşağılamakta, erkek ve hetero bireyin üstünlüğünü anlatmaya çalışmaktadır. Türkiye-Hollanda milli futbol maçının kaybedilmesi sonucunda atılan bu tweette, voleybol dalında çok başarılı olan iki kadın oyuncumuzu 22 tane erkeğe kıyasla daha alt seviyede görmekte ve başarısızlıklarını cinsel yönelimleri üzerinden değerlendirmektedir.

TWEET 7: Gerçek bir kullanıcı tarafından ‘1 senede 55 kilodan 73 kiloya yükseldim ikisi farklı kişiler gibi duruyor’ başlığıyla kendi iki farklı fotoğrafını paylaşan bir kadının bu tweetini alıntılararak, bir anonim hesap tarafından ‘Ee ne olacaktı, senin olmayan teknelerde, kendini meze sunarak yediğin yemekler; elbette kilo yapar. Lavuk birde bafilemeden önce adını lazerle köprüye yansıtmış... :)’ yorumuyla paylaşılan tweet incelenmiştir. Bu tweet 1,1 milyon görüntülenme almıştır. (@thered314113, 2024).

Şekil 7

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 7.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Kilo aldığını belirten ve önceki/sonraki halinin fotoğrafını paylaşan bir kadın	Bu tweeti alıntılararak kadının kilo almasının sebebini farklı bir şekilde yorumlayan anonim hesap
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Bir kadının kilo almadan önceki ve kilo aldıktan sonraki halinin fotoğrafları	Kadının kilo almasının sebebini kendisini meze yaparak, kendisini meze olarak sunduğunu söyleyen tweet

Bu tabloda kilo aldığını söyleyen bir kadını ağır bir ithamla eleştiren ve 1,1 Milyon görüntülenme alan anonim bir hesaptan yazılan tweetin analizi yapılmıştır. 53 kilodan, 73 kiloya çıkan bir kadın bunu iki fotoğraf paylaşarak esprili bir dille yazmış ve iki fotoğraftaki kişinin farklı kişiler olduğunu yazarak tweet atmıştır. Anonim hesap ise, teknenin kendisine ait olmadığını yani başka bir kişinin teknesine bindiğini ve kendini meze olarak sunduğunu söylemiştir. İlk görselde kadının bir erkeğin teknesinde olduğunu iddia etmiş, erkeğe ‘lavuk’ diye hitap etmiş ve argo dilde cinsel ilişki yaşamadan önce de adını lazerle köprüye yansıtmasını eleştirmiştir. Teknede fotoğrafı olan kadını, kendisini meze yaptığını söylemektedir. ‘Kendini meze sunarak yediğin yemekler’ cümlesiyle kadının cinsel olarak aşağılandığı bir düşünce biçimini anlatır bir tweettir.

TWEET 8: X Platformunda bir spor sayfası, ünlü bir teknik direktör olan Don Carlo Ancelotti ve kız arkadaşının güneşlenirken ki fotoğrafını paylaşmıştır. Anonim bir hesap ise bu tweeti alıntılıyarak ‘Kadınlar paraya ve statüye asla bakmaz.’ Yersen...’ yorumuyla paylaşmıştır. Bu tweet 3,6 milyon görüntülenme almıştır. (@thered314ll3, 2024).

Şekil 8

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 8.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

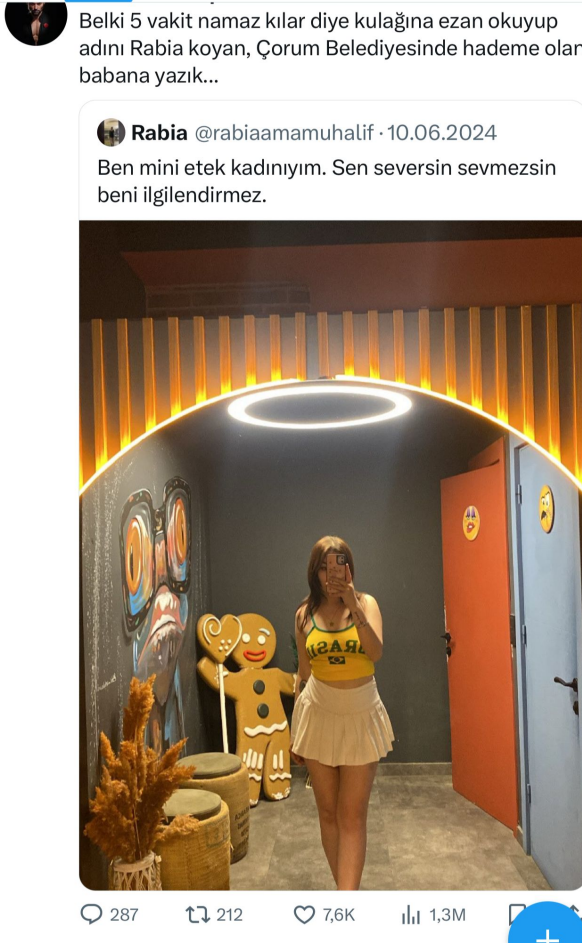
Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Ünlü bir teknik direktör olan Don Carlo Ancelotti ve yanında güneşlenen kız arkadaşı	Kız arkadaşıyla birlikte güneşlenen ünlü teknik direktör ve bu tweeti alıntılıyıp kadının para ve statü için birlikte olduğunu iddia eden tweet
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Kız arkadaşıyla güneşlenen teknik direktörün fotoğrafını alıntılıyıp, ‘kadınlar paraya ve statüye asla bakmaz.’ Yersen.. yazılı tweet	Kadınların ünlü erkeklerle ün ve parası için birlikte olduğunu yazan anonim bir hesap

Bu tabloda ünlü bir teknik direktör olan Don Carlo Ancelotti ve kız arkadaşının güneşlenirken paylaşılan fotoğrafını alıntılıyıp, ‘Kadınlar paraya ve statüye asla bakmaz.’ Yersen... başlığıyla anonim bir hesap tarafından yazılan ve 3,6 Milyon görüntülenme alan tweet incelenmiştir. Ünlü erkek ya da kadınlarla birlikte olan kişilerin, sevgi ya da herhangi bir duygu barındırmadan sadece para ve şöhret için birlikte olduğunu iddia etmektedir. Yüzyıllardır süregelen bu basmakalıp düşünüş biçimi, kadınların zengin koca aradığını, erkekleri birer av olarak gördükleri düşünce biçimini desteklemektedir. Atılan bu tweet bunun göstergelerinden biridir. Bu zihniyete göre kadınlar her zaman zengin/ünlü koca bulabilmek için yaşar. Yaşının, dış görüntüsünün, kültürünün, geleneklerinin hiçbir önemi olmadığını iddia eder. Kadınlar özel ve kamusal alanda, iş yaşamında ya da sosyal yaşamda sürekli kendilerine yer edinmeye çalışırken atılan bu tweet bir hak ihlali olarak değerlendirilebilir.

TWEET 9: Gerçek bir X kullanıcısı mini etek giyerek aynadan kendisini çektiği fotoğrafı paylaşmış ve başlık olarak ‘Ben mini etek kadınıyım. Sen seversin sevmezsin beni ilgilendirmez.’ yorumuyla paylaşmıştır. Bu tweeti alıntılaman anonim hesap ise ‘Belki 5 vakit namaz kılar diye kulağına ezan okuyup adını Rabia koyan, Çorum belediyesinde hademe olan babana yazık...’ başlığıyla tweeti tekrar paylaşmıştır. Bu tweet 1,3 milyon görüntülenme almıştır. (@thered314113, 2024).

Şekil 9

X Platformundan Bir Gönderi

Tablo 9.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Mini etek giydiği bir fotoğrafını paylaşan genç bir kadın	Bu tweeti alıntılararak mini etek giymeyi eleştiren tweet
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Mini etek giymeyi sevdiğini söyleyen ve mini etekle fotoğrafını paylaşan kadın	Kadını adıyla, kıyafetiyle ve ailesiyle yargılayan tweet

Bu tabloda mini etek giymeyi sevdiğini söyleyen bir kadın mini etekle fotoğrafını paylaştıktan sonra, tweeti alıntılararak yargılayıcı bir düşünce ile tweet atan ve 1,3 Milyon görüntülenme alan paylaşım incelenmiştir. Mini etek giyen kadın, isminin Rabia olmasıyla ve mini etek giymesinden dolayı aşağılayıcı bir düşünceyle yargılanmaktadır. Adının Rabia koyulmasının 5 vakit namaz kılacağı anlamına geldiği savunulmaktadır. Babasının belediyede temizlik görevlisi olduğunu iddia etmektedir. Babasının temizlik görevlisi olduğunu, 5 vakit namaz kılması gerektiğini savunan bu kişi hem kadını adıyla hem de giydiği kıyafet ile yargılamaktadır. Babası belediyede temizlik görevlisi olan kadının mini etek giyemeyeceği gibi bir algı oluşturulmuştur. ‘Babana yazık’ cümlesi ile kadını kıyafetiyle aşağılamaya çalışmaktadır.

TWEET 10: Bir haber sayfasının paylaştığı videoda genç bir kız gece geç bir saatte arkadaşının doğum gününe gitmek için babasından izin istemektedir. Babasıyla olan bu anları kaydeden ve paylaşan genç kızın videosunu ‘Gece 2’de doğum gününe gitmek için izin isteyen kızın, babasıyla ilginç diyalogu.’ Başlığıyla paylaşan haber sitesinin bu tweetini anonim bir hesap alıntılararak ‘Karnın dövmlerden ne olduğu belli, bu saatten sonra babanın kızı için yapabileceği tek şey; canına bir şey olmamasını dilemektir, bafileyen bafilemiş zaten... :)’ yorumuyla paylaşmıştır. Tweet 2,9 milyon görüntülenme almıştır. (@thered314113, 2024).

Şekil 10

X Platformundan Bir Gönderi

Karnın dövmlerden ne olduğu belli, bu saatten sonra babanın kızı için yapabileceği tek şey; canına bir şey olmamasını dilemektir, bafileyen bafilemiş zaten... :)

[Translate post](#)

16:15 · 11.06.2024 From Earth · **2,9M** Views

219 Reposts **82** Quotes **8,6K** Likes **3,2K** Bookmarks

Tablo 10.

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel

Anlatısal Teknik ve Göstergebilimsel İnceleme		
Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Tweet	Doğum gününe gitmek için hazırlanan genç kadının babasıyla olan videosu	Bu videoyu alıntılanarak genç kadını dövmelerinden dolayı aşağılayan tweet
Gösterimsel ve Teknik Kodlar	Gece saatlerinde arkadaşının doğum gününe gitmek için babasından izin alan genç kadın	Bu tweeti alıntılanarak genç kadını yargılayan ve aşağılayan tweet

Bu tabloda genç bir kadının doğum gününe gitmek için izin isterken paylaşılan videosunu alıntılan ve 2,9 Milyon görüntülenme alan tweet incelenmiştir. Genç kadının dövmeleri olmasından dolayı, ne olduğunu belli olduğunu söyleyerek dövmeli kadınları aşağılayan bir düşünce biçimi karşımıza çıkmaktadır. ‘Babasının bu saatten sonra tek yapabileceği şeyin canına bir şey olmamasını dilemektir’ diyerek kadını yargılamakta ve argoda ‘bafilemek’ anlamına gelen cinsel ilişki tabirini kullanmaktadır. Bu tweette genç bir kadının dövmelerinin olması ve gece dışarı çıkmak istemesini, ataerkil düşünce yapısıyla yargılayan bir yorum yapılmıştır. Bu düşünce yapısıyla gece dışarı çıkan ve dövme yaptıran kadın, çokça cinsel ilişki yaşamıştır anlamını taşımaktadır.

Yapılan analiz sonucunda kadınlara yönelik nefret söylemleri beş ana tema altında toplanmıştır. Her bir tema, tweetlerde tekrar eden anlam kalıplarına ve söylem yapılarına göre sınıflandırılmıştır:

1. **Kıyafet üzerinden cinsiyetçi yargı:** Kadınların giyimleri üzerinden ahlak ve namus kavramlarıyla yargılandığı tweetlerde, kıyafetin ‘provakatif’ ya da ‘uygunsuz’ olduğu şeklinde, ifadeler yer almıştır. Bu durum, kadın bedeninin kamusal alandaki görünürlüğüne yönelik ataerkil denetim mekanizmalarının bir yansımasıdır.

2. **Cinsellik ve Ahlak Bekçiliği:** Kadınların cinselliğini ifade etmesi, sosyal medya kullanıcıları tarafından genellikle ‘iffetsizlik’ ya da ‘aile değerlerine tehdit’ olarak kodlanmaktadır. Bu söylemler, toplumsal cinsiyet rollerinin ve kadına atfedilen mahremiyet beklentisinin dijital ortamda sürdürüldüğünü göstermektedir.

3. **Yaşam Tarzına Müdahale:** Kadınların alkol kullanması, gece dışarı çıkması, yalnız yaşaması gibi özgürlük alanlarına yönelik negatif ve saldırgan yorumlar, kadının yaşam hakkının toplum tarafından şekillendirilmek istendiğini ortaya koymaktadır.

4. **Dini Söylemlerle Desteklenen Nefret:** Bazı tweetlerde, kadınlara yönelik yargılayıcı söylemlerin dini referanslarla, temellendirildiği gözlemlenmiştir. Bu söylemler, dini yorumların kadın bedeni ve davranışı üzerinde otorite kurma aracına dönüştüğünü göstermektedir.

5. **Şiddeti Meşrulaştıran İfadeler:** ‘O saatte orada ne işi varmış?’, ‘Mini etek giydi için hak etmiş! Sokağa böyle mi çıkılır?’ gibi söylemlerle kadınlara yöneltilen dijital şiddet, fiziksel şiddetin dolaylı olarak meşrulaştırılmasına hizmet etmektedir.

Bu temalar çerçevesinde incelenen tweetlerde kadınların sosyal medya paylaşımlarının sıklıkla toplumsal ‘denetim’ altına alındığı gözlemlenmiştir. Örneğin, kısa bir elbise giyerek dans eden bir kadına yöneltilen ‘Sonra neden başına iş geliyor, hak ediyorsunuz!’ ifadesi, cinsiyetçi zihniyetin dijital ortamdaki tipik bir yansımasıdır. Bu söylem yalnızca bireysel bir tepki değil; aynı zamanda kadın bedenine yönelik ataerkil kontrol mekanizmalarının dijital düzeyde yeniden üretildiğinin bir göstergesidir. Kadının kamusal alandaki görünürlüğü, eril bir bakışla tehlikeli, provoke edici veya sınır ihlali olarak yorumlanmakta; bu da fiziksel şiddetin gerekçelendirilmesine zemin hazırlamaktadır. Butler’ın (1999) toplumsal cinsiyeti bir performans olarak tanımlayan yaklaşımı düşünüldüğünde, bu söylemlerin kadına hangi performansların uygun,

hangilerinin ‘cezalandırılması gereken’ sapmalar olduğunu dijital dil yoluyla inşa ettiği söylenebilir.

Benzer şekilde, yalnız yaşayan veya geceleri dışarda olduğu anlaşılan kadınlara yöneltilen ‘Sonra kadın hakları diye ağlıyorsunuz’, ‘Evinde otursan bunlar başına gelmezdi’ gibi yorumlar, kadının yaşam tarzı tercihlerinin meşruiyetini sorgulayan ve sınırlandıran söylemlerdir. Bu tür ifadeler, kadınların yalnızca dijital şiddete değil, aynı zamanda toplumun çizdiği ‘makbul kadın’ kalıbına uymadıkları her durumda hedef gösterildiklerini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda tweetlerdeki söylemler, bireysel öfkenin ötesinde, kültürel olarak inşa edilmiş ataerkil değerlerin yeniden dolaşıma sokulduğu bir mecra işlevi görmektedir. Bu durum, dijital kamusal alanın da tıpkı fiziksel dünya gibi cinsiyetlendirilmiş olduğunu ve eşitlikten uzak bir deneyim sunduğunu açıkça göstermektedir.

Analiz edilen bazı tweetlerde dini referansların, kadına yönelik yargılayıcı söylemleri meşrulaştırmak için araçsallaştırıldığı görülmektedir. Örneğin, ‘Başını kapatsaydı Allah korkusu olurdu da böyle davranmazdı’ gibi ifadeler, bireysel davranışların değil, dini normların mutlaklaştırıldığı bir bakış açısını yansıtmaktadır. Bu söylemler kadınları sadece ‘dindar’ ya da ‘dindar olmayan’ ikiliğine göre kategorize etmekle kalmaz; aynı zamanda ahlakın tek biçimli bir biçimde tanımlanarak farklı yaşam tarzlarını dışlamasına neden olur. Bu bağlamda dijital ortam, yalnızca bir ifade alanı değil; aynı zamanda dinsel, kültürel ve ahlaki normların yeniden üretildiği ve kadınlar üzerinde sembolik şiddetin sürdürüldüğü bir ideolojik sahaya dönüşmektedir.

Ayrıca tweetlerdeki nefret içerikli söylemlerin, çoğu zaman anonim hesaplar üzerinden yapılması da dikkat çekicidir. Bu durum, kullanıcıların hesap verilebilirlikten uzak bir biçimde şiddet üretmesine olanak tanımakta; bu da dijital mecralarda etik sınırların silikleşmesine yol açmaktadır. Özellikle ‘Bunlara bir ders vermeli’, ‘Böylelerine hak ettikleri gibi davranmak gerek’ gibi üstü kapalı tehditler, yalnızca dijital tacizi artırmakla kalmaz; aynı zamanda toplumsal şiddet kültürünü besleyen bir döngüye dönüşmektedir. Kadınlara yönelik bu tür söylemler, dijital şiddeti olağanlaştırırken, kadınların dijital ortamlardaki varoluşlarını da tehdit etmektedir.

Bu çalışmanın bulguları, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin dijital ortamlarda da devam ettiğini ve sosyal medya üzerinden yeniden üretildiğini açıkça ortaya koymaktadır. X platformunda kadınlara yönelik üretilen nefret söylemi, sadece bireysel önyargıların değil, aynı zamanda kolektif ataerkil yapıların dijital ortamdaki tezahürü olarak değerlendirilmelidir. Radikal feminizmin vurguladığı

üzere, kadının toplumsal rolü üzerindeki baskıların temelinde erkek egemen sistem yer almaktadır.

Bu sistem dijital platformlarda, ahlak, namus, gelenek ve din gibi söylemler üzerinden sürdürülmektedir. Kadınların sosyal medyada özgürce varlık göstermesi, geleneksel erkeklik normlarına doğrudan bir tehdit olarak algılanmakta ve bu da dijital saldırganlığı tetiklemektedir.

Araştırma ayrıca, nefret söylemlerinin yalnızca bireyler arası değil, aynı zamanda yapısal düzeyde işlediğini göstermektedir. Bu durum, dijital medya platformlarında içerik düzenleme, algoritmik tarafsızlık ve toplumsal bilinç yaratma süreçlerinin ne kadar kritik olduğunu ortaya koymaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yalnızca geleneksel medya araçlarında değil, yeni medyada da benzer şekillerde varlığını sürdürmektedir. Dijital mecraların demokratikleştiği ve ifade özgürlüğünü artırdığı düşünülse de, bu özgürlük kadınlar için her zaman eşit bir ifade alanı sunmamaktadır. Aksine, birçok kadın kullanıcı, fikirlerini ifade ettiklerinde cinsiyet temelli şiddet içerikli geri bildirimlere maruz kalmakta; bu da **‘dijital sessizleştirme’** (digital silencing) denilen süreci doğurmaktadır. Kadınların sosyal medyada kendilerini sansürlemeye başlamaları, aslında toplumsal cinsiyet temelli baskının yeni biçimlere bürünerek devam ettiğini göstermektedir.

Özellikle popüler kültürde ve medya dilinde yer alan cinsiyetçi normlar, bireylerin dijital ortamlarda kadınlara yönelik önyargılarını pekiştirmektedir. Dijital platformlarda en çok etkileşim alan içeriklerin sıklıkla kutuplaştırıcı, ayrımcı ve saldırgan olması, algoritmaların da bu dili ödüllendirdiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla platformların tarafsız teknoloji ürünleri olmadığını, tersine ataerkil normları yeniden üreten yapılar hâline geldiğini söylemek mümkündür. Buna ek olarak, söylem analizi bulguları, toplumsal bellekte yer etmiş kadın imgelerinin örneğin, ‘makbul kadın’, ‘namuslu kadın’, ‘aile kadını’ sosyal medya söylemleri aracılığıyla yeniden üretildiğini ortaya koymuştur. Bu imgeler, yalnızca bireysel yargılara değil; aynı zamanda kolektif cinsiyet ideolojilerine hizmet etmektedir.

Feminizm kuramı bağlamında bu söylemler, hem kültürel iktidar ilişkilerinin hem de kadınların dijital kamusal alandaki temsillerinin ideolojik bir araca dönüştüğünü göstermektedir. Kadına yönelik nefret söylemi, yalnızca kadın bedenine değil; aynı zamanda kadın varlığına, deneyimine ve dijital görünürlüğüne yönelen çok katmanlı bir saldırı biçimi olarak okunmalıdır. Bu nedenle dijital şiddet ve nefret söylemi, bireysel farkındalıkla çözülebilecek bir

sorun olmaktan öte; politik, teknolojik ve toplumsal düzeyde çok yönlü müdahaleler gerektiren sistemik bir meseledir.

Bu noktada şu soruları sormak gerekmektedir: Kadınlara yönelik dijital nefret söylemi neden bu denli normalleşmiştir? Hangi kültürel ve algoritmik dinamikler bu söylemlerin yayılmasını mümkün kılmakta, hatta desteklemektedir? Kadınların sosyal medyada var olmaları neden hâlâ ‘tartışmaya açık’ bir konudur? Bu sorular, yalnızca bireysel davranış biçimlerini değil; aynı zamanda dijital platformların işleyiş mantığını, toplumsal cinsiyet normlarının dijitaldeki yansımalarını ve bu normların nasıl yeniden üretildiğini sorgulamak açısından kritiktir.

Dijital platformların tarafsız olduğu yönündeki yaygın inanç, feminist medya kuramları açısından ciddi biçimde tartışmalıdır. Nitekim yapılan analizler, bu platformların görünürlük politikalarının ‘popüler olanı’ değil, çoğu zaman ‘tartışma yaratıcı’ öne çıkardığını; dolayısıyla kadınları hedef alan saldırgan ve cinsiyetçi içeriklerin sistemsel olarak ödüllendirildiğini göstermektedir. Bu bağlamda dijital platformlar, kadınların görünürlüğünü artırmak yerine, onları toplumsal normlara göre şekillendirmeye çalışan birer ideolojik alan işlevi görmektedir.

Ayrıca dijital şiddet biçimleri, yalnızca bireysel saldırganlıkla açıklanamaz; bu söylemlerin çoğu, ulusal kimlik, aile yapısı, ahlak ve din gibi kutsal değerlerle desteklenmekte ve böylece söylemsel düzeyde meşrulaştırılmaktadır. Bu da feminist kuramın ‘özel olan politiktir’ ilkesini dijital bağlamda yeniden düşünmemizi gerektirir: Kadının sosyal medyadaki en sıradan görünürlüğü dahi, sistem tarafından ‘düzenlenmesi gereken’ bir tehdit olarak kodlanmaktadır.

Bu çerçevede dijital kamusal alan, sadece bir etkileşim mecrası değil; aynı zamanda kadın kimliğinin ideolojik olarak yeniden kurulduğu, yeniden denetlendiği ve yeniden disipline edildiği bir alana dönüşmektedir. Kadınların bu alandaki varlıkları, yalnızca cinsiyet temelli şiddetle değil, aynı zamanda görünmez kurallarla ve eril normlarla da kuşatılmaktadır. Dolayısıyla dijital medya ortamlarında yürütülen toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi, aynı zamanda algoritmik eşitsizlikle, kültürel önyargılarla ve sistemsel ataerkiyle verilen çok katmanlı bir mücadeledir.

Kadınların dijital ortamlarda karşılaştığı nefret söylemleri, bireysel bir saldırı olmaktan çıkıp kolektif bir bastırma stratejisine dönüşmüş durumdadır. Peki, bu dijital baskı biçimleri yalnızca kadınları mı hedef alıyor, yoksa kadınlığın temsil ettiği tüm çeşitlilik ve farklı yaşam biçimlerine mi karşı yöneltiliyor? Bu sorunun cevabı, nefret söylemlerinin yalnızca cinsiyet temelli değil; aynı zamanda

heteronormatif, sınıfsal ve kültürel kodlarla da yüklü olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınlar yalnızca kadın oldukları için değil, aynı zamanda ‘öyle bir kadın’ oldukları için ‘bekâr, açık giyinen, gülümseyen, meydan okuyan’ hedef haline gelmektedir. Bu bağlamda dijital platformlar, ‘makbul kadın’ kalıbı dışında kalan kadınları sistemli olarak dışlayan, sessizleştiren ve görünmezleştiren bir kamusal alan pratiğine dönüşmektedir.

Ancak bu karanlık tabloya rağmen, dijital alanlar aynı zamanda feminist dayanışma biçimlerinin de üretildiği yerler hâline gelmiştir. #MeToo, #İstanbulSözleşmesiYaşatır ve benzeri hashtag kampanyaları, kadınların çevrimiçi mecralarda seslerini birlikte duyurabildiklerini ve dijital sessizleştirmeye karşı kolektif karşı söylemler geliştirebildiklerini göstermektedir. Bu noktada önemli olan, dijital alanın ‘kadınlar için tehlikeli’ olduğu kadar ‘kadınlar tarafından dönüştürülebilir’ bir alan olduğunu da unutmamaktır. Dolayısıyla feminist dijital eleştiri yalnızca teşhir eden değil, aynı zamanda dönüştüren bir güce sahip olmalıdır. Bu çalışma, hem ataerkil dijital söylemleri görünür kılmakta hem de bu alanda verilecek mücadele için teorik ve toplumsal bir zemin sunmayı hedeflemektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, X platformunda kadınlara yönelik nefret söyleminin dilsel ve görsel kodlar üzerinden nasıl üretildiğini ortaya koymuştur. Göstergebilimsel çözümleme ve eleştirel söylem analizi yoluyla elde edilen bulgular, dijital ortamda kadınların bedeni, yaşam biçimi ve düşünceleri üzerinden kurulan denetim mekanizmalarını açığa çıkarmaktadır. Bu sonuç, literatürde dijital şiddetin ataerkil yapılarla iç içe işlediğini vurgulayan çalışmalarla (Banet-Weiser, 2018; Jane, 2017) örtüşmektedir.

Bununla birlikte araştırma, özellikle yüksek etkileşim alan tweet’lerde nefret söyleminin yalnızca bireysel saldırılarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda kültürel normları pekiştiren kolektif bir işlev gördüğünü göstermektedir. Bu durum, daha önceki çalışmaların çoğunlukla bireysel taciz pratiklerine odaklanmasının ötesine geçerek, nefret söylemlerinin toplumsal ölçekte yeniden üretim süreçlerine işaret etmesi bakımından literatüre katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu, nefret söylemlerinin feminist kuramın ortaya koyduğu ataerkil dil kalıplarıyla doğrudan ilişkili olmasıdır. Bu durum, Butler’ın (1990) toplumsal cinsiyetin performatif doğasına ilişkin yaklaşımını destekler niteliktedir; çünkü dijital ortamda yinelenen söylemler, kadınların

kamusal görünürliğini sınırlandıran bir toplumsal gerçekliği yeniden inşa etmektedir.

Sonuç olarak, çalışma, kadınlara yönelik dijital şiddetin yalnızca bireysel bir saldırganlık değil; aynı zamanda yapısal eşitsizliklerin dijital uzantısı olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle araştırma, literatürdeki benzer çalışmalarla paralellik gösterirken, aynı zamanda söylem analizi ve göstergebilimsel çözümlemeyi bir arada kullanarak nefret söyleminin çok katmanlı yapısını açığa çıkarmakta ve alana metodolojik bir katkı sunmaktadır.

Sonuç olarak, çalışma, kadınlara yönelik dijital şiddetin yalnızca bireysel bir saldırganlık değil; aynı zamanda yapısal eşitsizliklerin dijital uzantısı olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle araştırma, literatürdeki benzer çalışmalarla paralellik gösterirken, aynı zamanda söylem analizi ve göstergebilimsel çözümlemeyi bir arada kullanarak nefret söyleminin çok katmanlı yapısını açığa çıkarmakta ve alana metodolojik bir katkı sunmaktadır.

Bu araştırma, Türkiye bağlamında kadınlara yönelik dijital nefret söylemlerini hem söylem düzeyinde hem de kültürel-kolektif boyutlarda inceleyerek literatüre özgün bir katkı sağlamaktadır. Ayrıca Barthes'in göstergebilimsel yaklaşımı ile Van Dijk'ın eleştirel söylem analizinin bir arada uygulanması, sosyal medya çalışmalarında nadiren kullanılan bütüncül bir metodolojik çerçeve sunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, ileride yapılacak araştırmalar için hem içerik seçimi hem de yöntemsel çeşitlilik bakımından örnek teşkil edebilecek niteliktedir.

KAYNAKÇA

Acar, F., & Ertürk, Y. (2011). CEDAW ve toplumsal cinsiyet eşitliği: Türkiye deneyimi. *Kadın/Woman 2000*, 12(1), 285–302.

Altun, E. (2020). Türkiye'de sosyal medya ve nefret söylemi: Hukuki çerçeveye eleştirel bir bakış. *Hukuk ve Toplum Dergisi*, 10(2), 73–90.

Altuntaş, Y., & Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında kadının konumu. *Toplum ve Demokrasi*, 9(20), 119–134.

Anonim, [@edwardoglum]. (2024, Temmuz 02). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/edwardoglum/status/1803323341022880028>

Anonim, [@egonukaradere]. (2024, Temmuz 20). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/egonukaradere/status/1809694237622968586>

Anonim, [@pablittouuz]. (2024, Mart 2). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/pablittouuz/status/1739562585811275892>

Anonim, [@peipeimexc]. (2024, Mayıs 24). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/peipeimexc/status/1792114223197159869>

Anonim, [@raskolibov]. (2024, Haziran 28). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/raskolibov/status/1801272272801440101>

Anonim, [@thered314ll3]. (2024, Ağustos 02). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/thered314ll3/status/1807018796370075777>

Anonim, [@thered314ll3]. (2024, Haziran 23). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/thered314ll3/status/1800814003075334785>

Anonim, [@thered314ll3]. (2024, Haziran 23). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/thered314ll3/status/1800814003075334268>

Anonim, [@thered314ll3]. (2024, Haziran 30). [Tweet]. X Platformu. <https://x.com/thered314ll3/status/1804844488449261836>

Anonim, [@tunay_1072]. (2024, Haziran 28). [Tweet]. X Platformu. https://x.com/tunay_1072/status/1801217769582551398

Baer, H. (2016). Redoing feminism: Digital activism, body politics, and neoliberalism. *Feminist Media Studies*, 16(1), 17–34.

- Banet-Weiser, S. (2018). *Empowered: Popular feminism and popular misogyny*. Duke University Press.
- Beauvoir, S. de. (2000). *İkinci cins*. (Çev. I. Ergüden). Payel Yayınları.
- Boyd, d. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Bruns, A., & Burgess, J. (2015). Twitter hashtags from ad hoc to calculated publics. In N. Rambukkana (Ed.), *Hashtag publics: The power and politics of discursive networks* (pp. 13–28). Peter Lang.
- Butler, J. (1999). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. Routledge.
- Butler, J. (2004). *Undoing gender*. Routledge.
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1299.
- Donovan, J. (2006). *Feminist theory: The intellectual traditions of American feminism*. Continuum International Publishing Group.
- Dworkin, A. (1981). *Pornography: Men possessing women*. Putnam.
- Erhart, İ. (2016). #direnkahkaha: Sosyal medya ve dijital feminizm. *Toplum ve Bilim*, (137), 143–163.
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2020). *A long way to go for LGBTI equality*.
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-fundamental-rights-report-2020_en.pdf
- Firestone, S. (1970). *The dialectic of sex: The case for feminist revolution*. William Morrow and Company.
- Fraser, N. (1990). Rethinking the public sphere: A contribution to the critique of actually existing democracy. *Social Text*, (25/26), 56–80.
- Fuchs, C. (2014). *Social media: A critical introduction*. SAGE Publications.
- Giddens, A. (2013). *Sosyoloji*. (Çev. H. Özel & C. Güzel). Kırmızı Yayınları.
- Gill, R. (2007). *Gender and the media*. Polity Press.

- Gillespie, T. (2018). *Custodians of the Internet: Platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media*. Yale University Press.
- Gray, M. (2009). *Out in the country: Youth, media, and queer visibility in rural America*. NYU Press.
- Hooks, b. (2000). *Feminism is for everybody: Passionate politics*. South End Press.
- İçli, G. (2018). *Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik şiddet*. Nobel Yayınları.
- Jane, E. A. (2017). *Misogyny online: A short (and brutish) history*. SAGE Publications.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. NYU Press.
- Lazar, M. M. (2005). Politicizing gender in discourse: Feminist critical discourse analysis as political perspective and praxis. *Critical Discourse Studies*, 2(2), 141–164.
- Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I., & Kelly, K. (2009). *New media: A critical introduction* (2nd ed.). Routledge.
- Millett, K. (1970). *Sexual politics*. Doubleday.
- Munro, E. (2013). Feminism: A fourth wave? *Political Insight*, 4(2), 22–25.
- Nadim, M., & Fladmoe, A. (2021). Silencing women? Gender and online harassment. *Social Media + Society*, 7(2).
- Noble, S. U. (2018). *Algorithms of oppression: How search engines reinforce racism*. NYU Press.
- Papacharissi, Z. (2015). *Affective publics: Sentiment, technology, and politics*. Oxford University Press.
- Parekh, B. (2006). Hate speech: Is there a case for banning? *Public Policy Research*, 12(4), 213–223.
- Rodó-de-Zárate, M., & Baylina, M. (2018). Queering gender and sexuality in geography education: A perspective from feminist geographies. *Gender and Education*, 30(6), 753–768.

Sarikakis, K. (2014). Gendered structures of communication. In C. Carter, L. Steiner & L. McLaughlin (Eds.), *The Routledge companion to media & gender* (pp. 65–75). Routledge.

Serano, J. (2007). *Whipping girl: A transsexual woman on sexism and the scapegoating of femininity*. Seal Press.

Sunden, J., & Paasonen, S. (2020). Who controls the platform? Gendered hate speech and the politics of moderation. *Feminist Media Studies*, 20(4), 526–541.

Tong, R. (2009). *Feminist thought: A more comprehensive introduction (3rd ed.)*. Westview Press.

Tufekci, Z. (2015). Algorithmic harms beyond Facebook and Google. *Colorado Technology Law Journal*, 13(203), 203–218.

UN Women. (2015). *Gender equality and sustainable development*. <https://www.unwomen.org>

UN Women. (2023). *Big Data Analysis on Hate Speech and Misogyny in Four Countries*. UN Women Asia-Pacific. <https://asiapacific.unwomen.org/sites/default/files/2023-03/ap-pve-big-data-misogyny-brief-s.pdf>

UNESCO. (2023). *How to combat hate speech and gendered disinformation online?* <https://articles.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2023/02/OnlineGenderedDisInformation-BeyondTheUrgency.pdf>

Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. SAGE Publications.

Van Zoonen, L. (1994). *Feminist media studies*. SAGE Publications.

Atıf İçin: Yakubi, M. (2025). Toplumsal Cinsiyet Odağında X Platformunda Öne Çıkan Nefret Söylemi, *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 9 (3), 436-477.